

Sygn. akt V U 769/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 maja 2019 r.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Regina Stępień

Protokolant: star. sekr. sądowy Ewelina Trzeciak

po rozpoznaniu w dniu 15 maja 2019 r. w Legnicy

sprawy z wniosku J. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o rekompensatę z tytułu pracy w szczególnych warunkach

na skutek odwołania J. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 31 października 2018 r.

znak (...)

oddala odwołanie

SSO Regina Stępień

Sygn. akt V U 769/18

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. decyzją z dnia 31 października 2018r. znak:(...), odmówił wnioskodawcy J. B. prawa do rekompensaty w związku z pracą w szczególnych warunkach, wskazując, iż ubezpieczony udowodnił jedynie 11 lat, 8 miesięcy i 11 dni okresów pracy w szczególnych warunkach wobec wymaganego 15-letniego okresu takiej pracy. Organ rentowy nie uwzględnił do tych okresów zatrudnienia wnioskodawcy od 1 marca 1974r. do 19 maja 1979r. w Spółdzielni (...) – gdyż jak wynikało z przedłożonego przez niego świadectwa pracy w szczególnych warunkach – zatrudniony był jako kierowca ciągnika u pracodawcy przynależnego do branży rolniczej, wykonywał prace polowe, które nie są pracami w szczególnych warunkach a brak jest dokumentacji potwierdzającej, iż prace te były wyłącznie pracami transportowymi.

Odwołanie od ww. decyzji wniósł J. B., domagając się zmiany decyzji poprzez przyznanie mu prawa do rekompensaty w związku z pracą w szczególnych warunkach. Podniósł, iż w całym spornym okresie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracę kierowcy ciągnika polegającą na kierowaniu pojazdem nieresorowanym - wymienioną w Wykazie A, dziale VIII poz. 64 załącznika do zarządzenia Ministra Komunikacji z dnia 29 czerwca 1083r. w sprawie prac w szczególnych warunkach. Dodał, iż do jego obowiązków należała obsługa maszyn rolniczych wraz z samobieżnymi maszynami działającymi przy pomocy ciągnika oraz kombajnu,. Dodatkowo w okresie żniw obsługiwał kombajny, zaś zimą jeśli nie było mrozu wykonywał prace polowe a ponadto pracował przy odśnieżaniu dróg, woził

obornik, gnojówkę, paszę do obór, nawozy z bocznic kolejowych. Była to praca w narażeniu na szkodliwe czynniki takie jak drgania, hałas, zapylenie, kontakt ze środkami chemicznymi (pestycydy, azotany, saletra, amoniak, wapna itp.).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu powołał te same okoliczności, które zostały wskazane w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił:

Wnioskodawca J. B. od(...)ma prawo do emerytury po ukończeniu powszechnego wieku emerytalnego tj. 65 lat (decyzja z 15.10.2018r.)

W dniu 22 października 2018r. złożył wniosek o przyznanie mu prawa do rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Decyzją z dnia 31 października 2018r. – zaskarżoną w niniejszej sprawie – Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił mu prawa do tego świadczenia.

Organ rentowy uznał mu 11 lat, 8 miesięcy i 11 okresów pracy w szczególnych warunkach (23.02.1982r. do 8.11.1994r. z wyłączeniem okresów zasiłków chorobowych)

(bezsporne)

J. B. był zatrudniony na stanowisku kierowcy ciągnika w Spółdzielni (...)w G. z/s w C. od 1 marca 1974r. do 19 maja 1979r. We wszystkich całym okresie tego zatrudnienia wykonywał takie same prace. W okresie od wiosny do późnej jesieni wnioskodawca ciągnikiem (...) (...), (...),(...) - wykonywał usługi na rzecz ludności zlecane spółdzielni - wszystkie prace polowe: orki, bronowanie, nawożenie, siew, kultywację, opryski, prace przy żniwach, wykopki buraków. Ponadto woził ciągnikiem zebrane plony, nawozy, materiały potrzebne do produkcji rolnej, pasze dla zwierząt, przewoził też buraki do cukrowni, w okresie żniw pracował na kombajnie zbożowym. Zimą wykonywał usługi na rzecz Rejonu Dróg Publicznych - woził piasek i sól na potrzeby drogownictwa, odśnieżał drogi.

Dowody:

- akta osobowe: umowy o pracę, świadectwo pracy, zaświadczenia o pracy w szczególnych warunkach
- akta ZUS wnioskodawcy świadectwa pracy, świadectwa pracy w szczególnych warunkach.
- wyjaśnienia wnioskodawcy k. 26-26v
- kopia zaświadczenia o pracy w szczególnych warunkach k.6

Sąd zważył:

Odwołanie jest nieuzasadnione.

Zgodnie z art. 21 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (t.jedn.: Dz.U. z 2015 r., poz. 965 z późn. zm.), rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat. Rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS (ust. 2).

Celem ww. rekompensaty jest złagodzenie skutków utraty możliwości przejścia na wcześniejszą emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach. Nie polega ona jednak na stworzeniu możliwości wcześniejszego zakończenia aktywności zawodowej, ale na odpowiednim zwiększeniu podstawy wymiaru emerytury z FUS, do której osoba uprawniona nabyła prawo po osiągnięciu

powszechnego wieku emerytalnego. Przesłankę negatywną przyznania prawa do rekompensaty stanowi jedynie nabycie prawa do wcześniejszej emerytury, natomiast nabycie prawa do emerytury na zasadach ogólnych nie wpływa w żaden sposób na uprawnienia do rekompensaty (por. wyrok SA w Gdańsku z dnia 17 grudnia 2015 r., III AUa 717/15, Legalis nr 1398722).

W myśl art. 23 cyt. ustawy, ustalenie rekompensaty następuje na wniosek ubezpieczonego o emeryturę. Rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, o którym mowa w przepisach art. 173 i art. 174 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (ust. 2). W rozpoznawanej sprawie ubezpieczony złożył wniosek o przyznanie rekompensaty.

Rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom zatrudnionym w szczególnych warunkach przysługuje prawo do emerytury (a w niniejszej sprawie – prawo do rekompensaty), ustala się na podstawie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.). Rozporządzenie to stosuje się do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymienione w § 4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia (§ 1 ust. 1). W myśl zaś § 2 ust. 1 tego rozporządzenia – okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy pracy, o których mowa powyżej, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy. Zgodnie z § 22 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno – rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (DZ.U z 1983 r., nr 10, poz. 49) okresy zatrudnienia mogą być udowodnione zeznaniami świadków, gdy zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić zaświadczenia zakładu pracy.

Przewidziane w § 22 powołanego rozporządzenia ograniczenia dowodowe dotyczą wyłącznie postępowania przed organami rentowymi. W postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych, wnioskodawca może udowadniać okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego (por. wyrok SN z dnia 02.02.1996 r., II URN 3/95, OSNAP 1996/16/239).

W rozpoznawanej sprawie kwestią sporną było, czy wnioskodawca posiada co najmniej 15-letni staż pracy w szczególnych warunkach uprawniający go do rekompensaty w myśl cyt. wyżej przepisów ustawy o emeryturach pomostowych, w szczególności czy takim okresem jest okres zatrudnienia wnioskodawcy na stanowisku kierowcy ciągnika w Spółdzielni (...) w G. z/s w C. od 1 marca 1974r. do 19 maja 1979r.

Dokonując ustaleń w zakresie charakteru pracy wykonywanej przez wnioskodawcę, w spornym okresie Sąd oparł się przede wszystkim na wyjaśnieniach wnioskodawcy oraz dokumentach zawartych w jego aktach osobowych.

Jak wynika z zebranego materiału dowodowego, wnioskodawca we wnioskowanych okresach wykonywał przede wszystkim prace polowe – orki, bronowanie, nawożenie, siew, kultywację, talerzowanie, opryski, prace przy żniwach, wykopki buraków i ziemniaków. Ponadto woził ciągnikiem zebrane plony, nawozy, materiały potrzebne do produkcji rolnej, pasze dla zwierząt, przewoził też buraki do cukrowni. Zimą wykonywał prace polowe o ile warunki pogodowe na to pozwoliły, ewentualnie pracował przy piaskowaniu i odśnieżaniu dróg, sypaniu na nie soli.

Pracodawca wnioskodawcy w sporządzonych zaświadczeniach o jego pracy w szczególnych warunkach wskazywał, że wykonywał on stale i w pełnym wymiarze czasu prace polegające na kierowaniu pojazdem nieresorowanym na stanowisku kierowcy ciągnika – wymienione w Wykazie A dziale VIII poz. 1 pkt 3 Załącznika do zarządzenia nr 64 Ministra Komunikacji z dnia 29 czerwca 1983r. w sprawie prac w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu

komunikacji, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego oraz do wzrostu emerytury lub renty inwalidzkiej.

Prace polowe kierowcy ciągnika nie są tożsame z pracami w szczególnych warunkach w transporcie, ponieważ różny jest stopień narażenia osób wykonujących te prace na ekspozycję czynników szkodliwych dla zdrowia w tych branżach – tj. transporcie i łączności (dział VIII) i rolnictwie i przemyśle rolno-spożywczym (dział X). Praca w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze odnosi się do danego rodzaju pracy, który jest przyporządkowany do określonej branży. Zatem, na gruncie rozporządzenia, można mówić tylko o pracy na stanowiskach, kwalifikowanych jako praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, która jest wymieniona w konkretnym dziale wykazu i który jest przypisany do konkretnej branży przemysłu. Wnioskodawca świadczył jako kierowca ciągnika prace polowe, typowe dla rolnictwa i w placówkach podlegających ministrowi rolnictwa. Tym samym powoływanie się przez wnioskodawcę i jego pracodawcę na prace wymienione w wykazie A, Dział VIII obejmującym pracę w transporcie nie jest uzasadnione. Wymienienie określonego stanowiska pracy w zarządzeniu resortowym nie może stanowić samodzielnej podstawy prawnej indywidualnych decyzji. Zarządzenia resortowe mogą mieć dla sądu jedynie charakter interpretacyjny, pomocniczy, lecz nie mają mocy prawnie wiążącej. Oczywiście jest przy tym, że uwzględnienie danego okresu do emerytury w obniżonym wieku nie jest uzależnione od wystawienia świadectwa pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Wystawienie takiego dokumentu może jedynie sugerować, że pracownik w spornym okresie pracował w warunkach szczególnych. Można zatem stwierdzić, że stosowne świadectwo pracy stwarza pewne domniemanie faktyczne, które z racji tego, że jest to dokument prywatny, pozwala przeprowadzić postępowanie ponad wskazane w tym dokumencie okoliczności.

Przedkładając powyższe na grunt niniejszej sprawy trzeba wskazać, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy zarówno w postaci dokumentów pracowniczych, jak i wyjaśnień samego wnioskodawcy pozwala na jednoznaczne stwierdzenie, że ubezpieczony, wbrew swoim twierdzeniom, w spornym okresie nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Mając na uwadze przedstawione okoliczności sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 oddalił odwołanie wnioskodawcy.

SSO Regina Stępień